

2020-205

Archeologienota Geel Liessel

Programma van Maatregelen

Bert ACKE en Maarten BRACKE

9-12-2020

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen te Geel Liessel (provincie Antwerpen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt en de bodemingreep 1000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het terrein, ca. 15790m² groot, heeft een onregelmatige bijna driehoekige vorm. Aan de noordelijke zijde wordt het plangebied begrensd door de Bell-Telephonelaan, in het oosten door de Liessel en in het zuiden door de E313 Antwerpen-Lummen. Het terrein is grotendeels ingenomen door grasland. In het uiterste noorden en westen bevinden zich bomen. Aan de zuidelijke rand is een klein gebouwtje aanwezig. Aan de oostelijke zijde, buiten het terrein, bevindt zich een woning aan de Liessel 3.

Het plangebied is gelegen in het gehucht Lieselt, dat sinds de Ferrariskaart uit 1777, voornamelijk een zeer landelijk karakter had met wei- en akkerlanden. Bewoning komt verspreid voor langs enkele wegen. Pas naar het einde van de 20ste eeuw breidt het gebied sterk uit in functie van bedrijventerreinen. Het plangebied zelf blijft echter onbebouwd en ingenomen door grasland en twee kleine bosjes. De bodemkaart en Digitaal Hoogtemodel toont een verschil tussen de noordelijke reeds ontwikkelde kunstmatige opgehoogde gronden en de nog intacte gronden op normale hoogteligging waartoe het plangebied behoort. Grootschalige verstoringen lijken bijgevolg niet gebeurd. Archeologisch is de omgeving zo goed als ongekend. In de ruime omgeving zijn wel sites gekend, met bewoningssporen uit de metaaltijden en de middeleeuwen. Deze gegevens tonen aan dat het projectgebied een bepaalde archeologische verwachting heeft. Voor sporen uit de volle en late middeleeuwen en de nieuwe tijden is er, gezien de oorsprong van het gehucht Lieselt, een hogere verwachting. Daarnaast zijn sporen uit brons- en of ijzertijd niet uit te sluiten. Sites uit de Romeinse periode zijn in de omgeving niet gekend, maar zijn eveneens niet uit te sluiten. Naar steentijden toe geldt er geen verhoogde verwachting voor het plangebied, het bestaat hoofdzakelijk uit matig droge lemige zandgronden met plaggen. Door het steken van plaggen is doorgaans de originele bodemopbouw volledig verspit en zijn mogelijke steentijdsites niet langer meer in situ maar ex situ aanwezig.

In eerste instantie zullen enkele voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd worden. Hierbij zullen de twee bosjes in het noorden en noordwesten gerooid worden. Nadien zullen twee bedrijfverzamelgebouwen opgetrokken worden. Deze worden niet voorzien van een kelderniveau. De funderingswijze bestaat uit paalfunderingen tot op de vorstvrije ondergrond. Daarnaast al een interne wegenis en parkeergelegenheden voorzien worden. Rondom wordt een groenzone met boomaanplant voorzien. Concreet zal de bebouwing ca. 6424m² innemen, de verhardingen in klinkers en asfalt ca. 3252m², de grasdallen ca. 1027m² en de groenzone ca. 4428m². De geplande werken, o.a. funderingen, nutsleidingen, werfverkeer, aanleg parking, groenzones, ... zullen een nefaste impact hebben op het bodemarchief binnen het volledige plangebied.

Gezien de impact van de geplande werken en de landschappelijke ligging van het plangebied zal een verder vooronderzoek noodzakelijk zijn. Gezien de ongekende archeologische waarde van het plangebied en de omgeving zal het verder vooronderzoek relevante kenniswinst opleveren, niet alleen voor wat betreft de ontwikkeling van het gehucht, maar ook voor oudere periodes. Er wordt dus een verder vooronderzoek geadviseerd. Dit verder vooronderzoek dient te gebeuren in uitgesteld traject, na de rooiwerken.

Het verder vooronderzoek bestaat uit een proefsleuvenonderzoek. De modaliteiten van het verder vooronderzoek worden hieronder behandeld.

2. Administratieve gegevens en afbakening

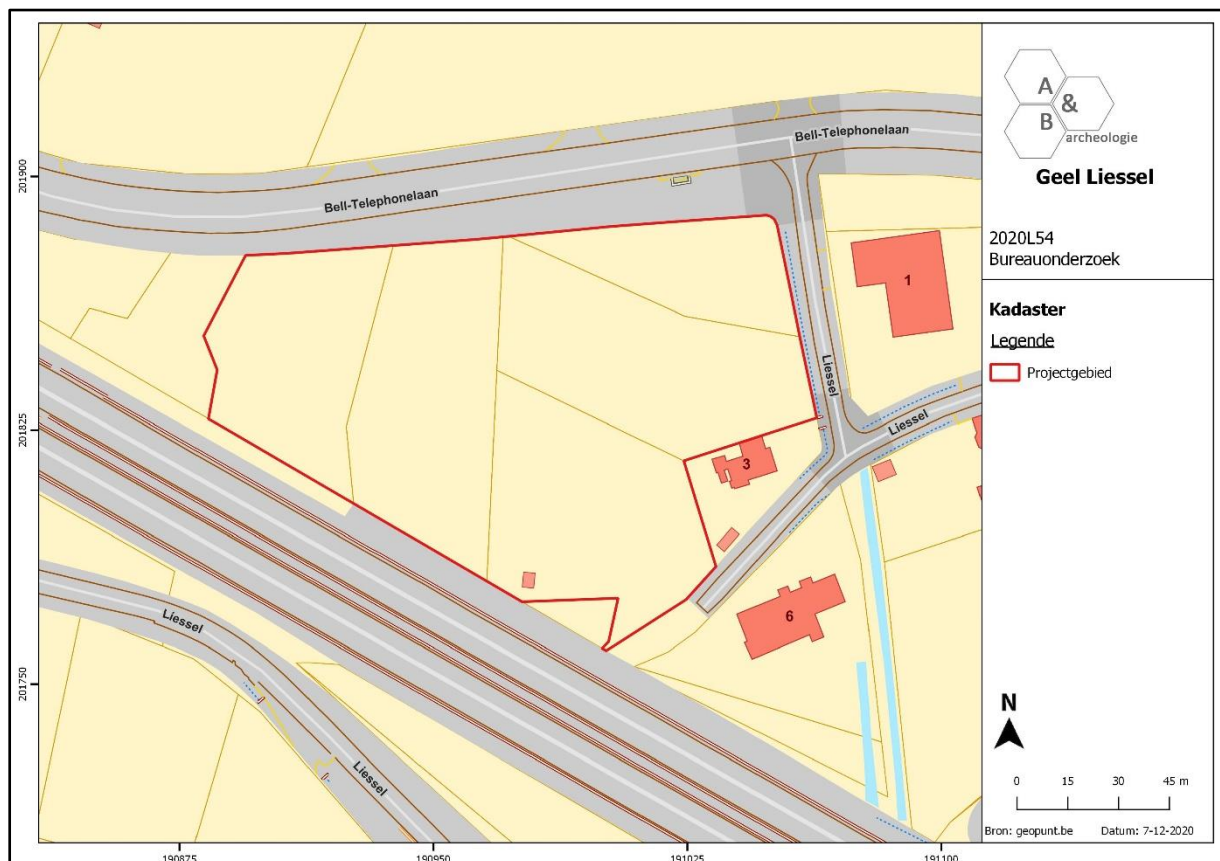
Locatiegegevens: Antwerpen, Geel, Liessel en Bell Telephonelaan

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 190829.585653 en Y: 201756.648125; X: 191115.830004 en Y: 201891.819069

Oppervlakte plangebied: ca. 15790m²

Kadastergegevens: Geel, afdeling 5, sectie M, perceel nrs. 169G, 169F, 168B

Het plangebied komt volledig in aanmerking voor verder vooronderzoek.

Figuur 1 Plangebied aangeduid op het kadasterplan (bron: geopunt.be).

3. Vraagstelling

Het doel van het onderzoek is het achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn en te bepalen welke maatregelen dienen te worden genomen voorafgaand aan de verdere ontwikkeling van het projectgebied. Daarnaast kan ook de verstoringsgraad in kaart gebracht worden. Hieronder worden enkele specifieke, niet limitatieve, onderzoeksvragen weergegeven.

- Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?
- Zijn er sporen aanwezig die in verband kunnen gebracht worden met het ontstaan en de ontwikkeling van het gehucht Lieselt?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?
- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap? Hoe is de bodemopbouw?
- Kan een archeologische site uitgesloten worden?
- Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?
- Is een vervolgonderzoek noodzakelijk, en zo ja, wat is de afbakening en aan welke modaliteiten (strategie, onderzoeksvragen) moet dit voldoen?

4. Plan van aanpak (onderzoeksstrategie, -methode en –technieken)

Uit het verslag van resultaten kwam naar voor dat verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven de meest aangewezen methode is om het plangebied te onderzoeken. De afbakening van het onderzoeksgebied is te vinden op de boven- en onderstaande figuren. De voorziene onderzoeksmethode moet niet uitgevoerd worden indien de geplande werken alsnog niet zullen plaatsvinden.

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hieronder beschreven methode dient te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling gefundeerd kan beantwoord worden.

- Randvoorwaarden

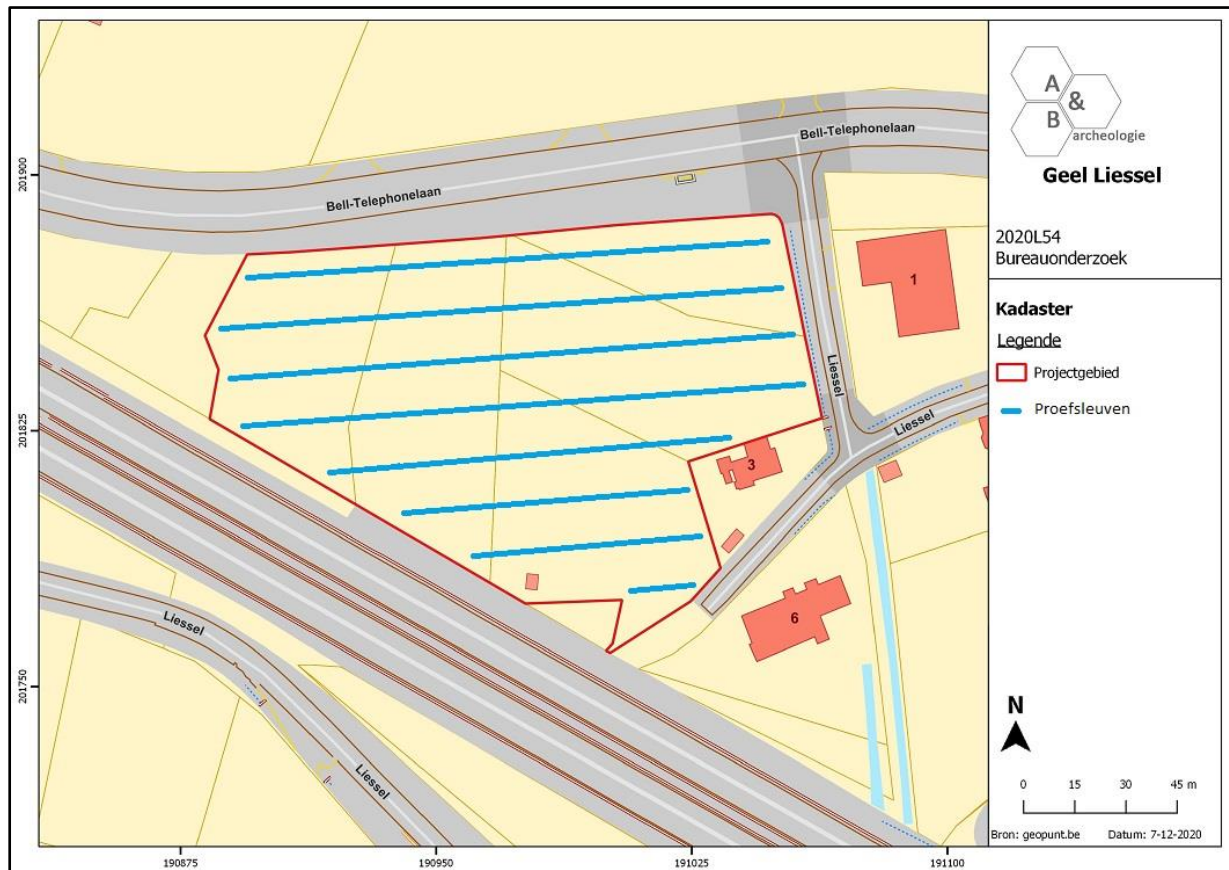
Het verder vooronderzoek kan pas aanvatten na het rooien van de bosjes. Hierbij is het van belang dat de bodemingrepen tot een minimum beperkt blijven en dat er bvb. geen stronken uitgetrokken of gefreesd worden. Op die manier wordt vermeden dat er niet-gedocumenteerd archeologisch erfgoed beschadigd geraakt. De stronken en het wortelgestel kunnen pas verwijderd worden indien het vooronderzoek heeft aangetoond dat er geen archeologische site aanwezig is, of – indien er wel een site aanwezig is – tijdens/na een eventuele opgraving van het terrein.

- Proefsleuvenonderzoek

Teneinde na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied, dient gebruik gemaakt van de inplanting van parallelle, ononderbroken proefsleuven met een tussenafstand van 12 à 15m van middelpunt tot middelpunt. De sleuven zijn georiënteerd volgens de lengterichting van het plangebied. Voor de uitgraving wordt gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak. De sleuven zijn 1,80 tot 2m breed. Daarnaast worden extra volg-, dwarssleuven of kijkvensters aangelegd om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen. Deze worden vrij gekozen door de uitvoerende erkende archeoloog tijdens het veldonderzoek.

Er wordt 10%, oftewel ca. 1579m², van de onderzoekbare oppervlakte opengelegd door middel van sleuven en 2,5%, oftewel ca. 395m², door middel van volg-, dwarssleuven of kijkvensters, zodat in totaal zo 12,5% oftewel ca. 1974m² onderzocht wordt.

De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt en dat de draagkracht van de bodem minstens gelijk is aan de draagkracht voorafgaand de start van het veldwerk. Indien nodig worden kwetsbare sporen (bv. graven) afgedekt met waterdoorlatende doek.

Figuur 2 Indicatief sleuvenplan (blauw) geprojecteerd op het kadasterplan (bron: geopunt.be).

5. Gewenste competenties

Het team voor het proefsleuvenonderzoek moet bestaan uit minstens 2 archeologen met minstens 40 werkdagen veldervaring met proefsleuvenonderzoek. Minstens 1 van deze archeologen dient ervaring te hebben met onderzoek van meerperiodesites. Minstens 1 van deze archeologen dient minstens 200 werkdagen ervaring te hebben met onderzoek op zandgronden.

6. Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn geen voorziene afwijkingen.